

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

В Україні, на жаль, екологія є однією зі сфер, якій не приділяється достатньо уваги, наслідком чого стало стрімке збільшення кількості онкохворих до більше ніж мільйона жителів [1]. Для країн ЄС екологічні проблеми є першочерговим питанням, оскільки забруднення навколишнього середовища є причиною збільшення смертності. При вирішенні екологічних проблем в країнах ЄС дуже дієво використовується екологічне оподаткування.

Метою нашої роботи є дослідження наявних проблем у сфері екологічного оподаткування в Україні та розробка шляхів їх вирішення, враховуючи досвід країн ЄС.

Згідно зі ст. 14.1.57 ПКУ, екологічний податок – це загальнодержавний обов’язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об’єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 р. [2].

В Європі екоподаток – це один із інструментів, що впроваджує в життя принцип "забруднювач платить". В Україні у екоподатку суто фіскальна природа, і він є джерелом надходжень в загальний фонд державного бюджету, а не фінансовим інструментом підтримки (з боку держави) та стимулювання до модернізації підприємств і природоохоронних заходів.

Ефективне використання коштів має забезпечити передова європейська практика – використання підприємствами до 70% екоподатку на інвестиції у природоохоронні заходи. Таким чином, екологічні кошти будуть спрямовані на конкретні проекти підприємств в таких регіонах, що дозволить покращити ситуацію там, де це дійсно необхідно [3].

На сьогодні надходження від екологічного податку в Україні розподіляються таким чином: 55% до місцевих бюджетів, 45% – до державного. Зарахування більшої частини коштів до місцевих бюджетів є логічним, враховуючи те, що саме ці громади потребують здійснення природоохоронних заходів, які покращують стан навколишнього середовища. У той час як обсяг коштів держпрограми, передбачених на такі заходи, постійно змінюється у напрямку зменшення. Ситуація також ускладнюється й тим, що з 2014 року в Україні відмовились від спеціального фонду держбюджету, куди зараховувались кошти від екоподатку. Це, на жаль, створює умови для його нецільового використання, що підтверджує фіскальний характер такого податку. Тому варто відновити практику зарахування коштів екоподатку виключно до спеціальних фондів зі збільшеним розподілом: 70% – місцеві бюджети, 30% – держбюджет.

Окрім того, екологічне оподаткування України характеризується відсутністю підвищення ставок екологічного податку в разі здійснення забруднення навколишнього природного середовища понад установлені ліміти. Застосування підвищених ставок за понадлімітне забруднення широко використовується країнами ЄС, окрім того, деякими з них встановлено не лише коефіцієнти кратності за таке забруднення, а й взагалі оподаткування здійснюється за прогресивною шкалою: чим більше викидів, тим вища ставка екологічного податку.

Список використаних джерел

1. В Україні нарахували більше мільйона онкологічних хворих. URL: <https://www.unian.ua/society/1090486-v-ukrajini-narahovali-bilshe-milyona-onkologichnih-hvorih.html>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Бойко О. П’ять кроків у реформуванні екоподатку URL: <https://ecolog-ua.com/news/5-krokov-u-reformuvanni-ekopodatku>